

Charta demokratického využívání bezpečnostních kamerových systémů

>>> Preambule

Kamerové systémy v evropských městech procházejí neustálým kvalitativním i kvantitativním vývojem, který je závislý na vnitrostátních a místních podmínkách, a současně na politických, ekonomických, kulturních a sociálních hlediscích.

Cílem tohoto projektu, do něhož se zapojilo deset měst, Genoa, Rotterdam, Liège, Le Havre, Ibiza, Saint-Herblain, Regione Veneto, Regione Emilia-Romagna, London metropolitan Police, Sussex Police, a odborníci, bylo potvrdit, že i přes zmíněné rozdíly existují společné pilíře kamerových systémů. Tyto pilíře jsou základem projektu. Na nich jsou postaveny postupy a strategie v oblasti kamerových systémů.

Prvním společným pilířem je nutnost poskytnout v rámci zavádění a provozování kamerových systémů záruky, že bude zajištěna ochrana soukromého života občanů a jejich základních svobod. Článek 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod v tomto směru stanoví:

„Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence. Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, ochrany pořádku a předcházení zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.“

Cílem této Charty je poskytnout občanům záruky v souvislosti s využíváním těchto zařízení, protože bezpečnostní kamerové systémy:

- Mohou vzhledem k dohledu, k němuž v daném místě slouží, narušit výkon osobních svobod v těchto místech,
- mohou vzhledem k technologickému vývoji, který je pro ně typický, nabízet velmi rychle nové možnosti,
- jsou tématem velmi živých diskuzí, které ukazují, že tyto systémy vzbuzují i nejistotu a obavy.

Hlavním motivem tohoto projektu s názvem „Občané, města a kamerové systémy“ je, aby města v souvislosti se svými bezpečnostními kamerovými systémy měla na zřeteli v první řadě zájmy občana. S tím je nezbytně spojeno dodržování a prosazování práva na ochranu soukromí občanů ve veřejném prostoru, což jsou cíle, k nimž je třeba směřovat.

Druhým společným pilířem je nutnost uplatňovat tento závazek v praxi tím, že budou stanoveny takové postupy, které ho umožní konkretizovat a dát mu jasnou podobu.

Charta pro demokratické využívání bezpečnostních kamerových systémů umožňuje tyto dva body skloubit. Jedná se o signatáři dobrovolně přijatý závazek k dodržování určitého souboru pravidel používání kamerových systémů.

Charta stanoví základní principy a obsahuje konkrétní a návrhy opatření pro jejich uplatnění. Díky spojení obou aspektů se Charta stává prostředkem k přijímání konkrétních kroků.

Existují však i obecná doporučení, která se nevztahují přímo k uplatňování společných zásad. Partneri projektu je chtěli zdůraznit jako nástroje metodologické. Tyto nástroje jsou čtyři:

- Provedení předběžné analýzy, jejímž cílem je objektivně definovat místní potřeby. Tato analýza má rovněž umožnit zhodnocení proveditelnosti projektu instalace bezpečnostního kamerového systému na daném území. Analýza musí být provedena pokud možno nezávislým orgánem.
- Provádění pravidelných hodnocení, která mají sloužit jako podpůrný nástroj pro rozhodování a umožnit posílení nebo změnu umístění kamerového systému.
- Odborné vzdělání operátorů. Operátoři kamerových systémů jsou pro celý systém klíčoví. Právě na nich zčásti závisí jeho správné fungování. Operátoři musí projít školením nejen o základních principech Charty, ale také o doporučeních, která je třeba uplatňovat. Musí rovněž znát cíle systému. Školení jsou nezbytná pro zajištění kvality.
- Přezkum dodržování principů Charty musí být umožněn ustavením kontrolního orgánu. Vytvoření takového místního orgánu může být upraveno vnitrostátním zákonem nebo může být dobrovolným opatřením měst. Je třeba zajistit, aby tyto orgány byly v nejvyšší možné míře nezávislé.

Oblast působnosti >>> charty

Charta upravuje zavádění, fungování a rozvoj veřejných bezpečnostních kamerových systémů, tedy těch systémů, které jsou provozovány veřejnými orgány celostátními, regionálními, krajskými nebo místními. Zásady Charty však mohou být uplatňovány i u soukromých kamerových systémů, a to zejména v případech, kdy jejich provozování může být přeneseno na veřejné orgány.

>>> Základní principy

Bylo stanoveno sedm hlavních zásad. Tyto zásady se doplňují a nelze k nim přistupovat jako k navzájem se vylučujícím. Vzájemně se posilují a jsou zárukou trvalosti.

I. Princip legality

Zavést a provozovat bezpečnostní kamerové systémy je možné pouze tehdy, jsou-li dodrženy všechny platné právní předpisy.

Soulad s evropskou, vnitrostátní, regionální a místní právní úpravou a její dodržování. Fungování systému musí rovněž být v souladu s předpisy upravujícími ochranu osobních údajů, odposlech komunikace a hovorů, nezákonné zasahování do soukromého života, ochranu důstojnosti, pověsti, obydlí a dalších míst, pro něž platí podobná ochrana. Rovněž je třeba zohlednit předpisy upravující ochranu zaměstnanců.

DOPORUČENÍ A POSTUPY

Bezpečnostní kamerové systémy musí být v souladu s:

1) Evropským a mezinárodním právem

- Úmluvou pro ochranu lidských práv a základních svobod (ESLP) Rady Evropy - 1950
- Úmluvou 108 Rady Evropy o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat - 1981
- Chartou základních práv Evropské unie
- Směrnici Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů.

2) Vnitrostátními a místními předpisy upravujícími kamerové systémy a ochranu osobních údajů

- Vyhodnocení, zda je zavedení kamerového systému opodstatněné z hlediska účelů, u nichž Ústava dovoluje omezení výkonu základních práv občanů.

3) Různými právními úpravami v dané oblasti

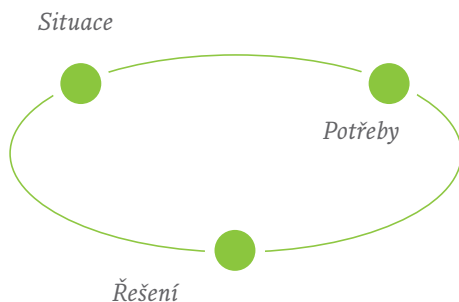
4) V případě, že vzhledem k technologickému vývoji nebude určitá otázka upravena právním předpisem, musí být užívání kamerového systému v souladu s dalšími principy stanovenými touto Chartou.

II. Princip nezbytnosti

Zavedení bezpečnostního kamerového systému nesmí být samoučelné.

O zavedení systému se musí rozhodnout z hlediska jeho nezbytnosti. Nezbytnost spočívá ve vyvážení situace a potřeb na jedné straně a řešení v podobě kamerového systému na straně druhé. Právě situace a potřeby ospravedlňují rozhodnutí a následně i konkrétní kroky. Tento princip nezbytnosti je základem pro rozhodování o zavedení bezpečnostního kamerového systému. Nezbytnost je preskriptivní. „Nezbytnost je zákonem“.

Princip nezbytnosti obsahuje tři složky:

Nezbytnost řešení vyplývá z propojení situace a potřeb.

DOPORUČENÍ/ POSTUPY

A- SITUACE

- Přesně vyhodnotit prostřednictvím auditu či analýzy otázky týkající se bezpečnosti a prevence kriminality na území města.
- Vypracovat hodnotící zprávu o disponibilních místních zdrojích a stávajících opatřeních umožňujících tuto situaci řešit.

B- POTŘEBY

- Definovat potřeby, které vyplynuly z analýzy a hodnotící zprávy o místní situaci. Potřeby musí být co nejpřesněji definovány, protože se od nich budou odvíjet budoucí cíle projektu.
- Zvážit, zda neexistují jiné, méně invazivní způsoby, jak problémy řešit.

C- ŘEŠENÍ

- Je třeba stanovit cíle a očekávaný přínos a výsledky systému. Tyto cíle se musí odrazit do způsobu fungování systému. Bude tedy například nutné definovat, jak by měl fungovat kamerový systém, jehož cílem je předcházet kriminalitě.
- Určit, který typ systému může skutečně umožnit městu dosáhnout stanovených cílů. Systém musí být nastaven tak, aby definované potřeby řešil efektivně a účinně.
- Instalovat bezpečnostní kamerové systémy až poté, co se prokáže, že ostatní, méně invazivní nástroje jsou nedostatečné nebo je nelze využít (na základě vyhodnocení) nebo že je daný problém takové povahy, že jej nebude možné prostřednictvím těchto nástrojů vyřešit. V každém případě musí být kamerový systém pouze jedním z prostředků použitých v rámci koordinovaného řešení daného problému.
- Ponechat si možnost ustoupení od systému v případě nutnosti. Města musí mít možnost rozhodnout na základě vyhodnocení o tom, že kamerový systém již není nutný nebo že je třeba kamery přemístit.

III. Princip přiměřenosti

Zavedení, instalace, fungování a využívání bezpečnostních kamerových systémů musí být v souladu se zásadou přiměřenosti.

Zavedení kamerového systému musí být přiměřené ve srovnání s problémy, které má řešit. Přiměřenosti se dosáhne zejména vyvážením stanovených cílů a prostředků, jimiž má být daného cíle dosaženo. Princip přiměřenosti úzce souvisí s rovnováhou. Nastolení rovnováhy vyžaduje, aby kamerový systém nepředstavoval ve městě jediné řešení problému bezpečnosti a prevence kriminality.

DOPORUČENÍ / POSTUPY

Přiměřenost musí být hodnocena v každé fázi a pro každý ze způsobů zpracování údajů, především je-li třeba stanovit:

- Velikost zařízení a technické parametry kamer
 - Instalace, jak z technického, tak z lidského hlediska, musí odpovídat jen nezbytným potřebám. To předpokládá použití takové technologie, která umožní plnit stanovené cíle, ale nepřekračuje je. Užití kamerového systému musí být časově a prostorově omezeno - ve stanovené době na stanoveném místě a za účelem splnění konkrétního cíle. Přidání další funkce do systému lze pouze po vyhodnocení nezbytnosti takového kroku (první princip).
 - Technické zařízení musí být zejména vybaveno systémem pro skrývání privátních zón prostřednictvím dynamického maskování, protože „vedlejším účinkem“ bezpečnostního kamerového systému určeného pro veřejné prostory nesmí být dohled nad soukromými prostory. To je třeba zohlednit rovněž při plánování umístění, nasměrování a výběru typu kamer (pevných či otočných).

- Ochrana údajů

Záznamy pořízené bezpečnostními kamerami mají povahu osobních údajů a musí podléhat ochraně stejně jako jakékoli jiné osobní údaje. To předpokládá dodržování přísných pravidel upravujících pořizování záznamu, uchovávání, poskytování a vymazávání obrazového materiálu. Je třeba je dodržovat při rozhodování o:

- uchovávání či neuchovávání obrazového materiálu,
- délce případného uchovávání údajů, které je vždy dočasné. Délka uchovávání materiálu nesmí překročit dobu nezbytně nutnou, je časově omezena a musí být naprogramovaná v systému.
- fyzické a technické ochraně osobních údajů.
Je proto nutné stanovit protokoly řídicí schvalování přístupu k obrazovému materiálu a jeho přenosu. Je důležité, aby tyto protokoly obsahovaly postup „*Privacy by design*“, který spočívá ve velmi včasné ochraně osobních údajů, a to již ve fázi navrhování zařízení pro bezpečnostní kamerové systémy.

- Bezpečnostní kamerové systémy musí být součástí integrované politiky v oblasti bezpečnosti a předcházení kriminality a musí do ní být zahrnuty přiměřeným a vyváženým způsobem. Jsou nástrojem obecné bezpečnostní politiky a musí být tedy skloubeny s ostatními řešeními, která jsou v dané oblasti uplatňována.

IV – Princip transparentnosti

Politika všech orgánů odpovědných za bezpečnostní kamerový systém musí být jasná a čitelná, pokud jde o fungování takového systému.

Transparentní je to, co je vidět zvenku. Vzhledem k tomu, že kamerové systémy mohou být považovány za technologie, které omezují svobodu, musí být užívány zcela transparentním způsobem a jejich využívání musí být doplněno poskytováním informací veřejnosti.

DOPORUČENÍ / POSTUPY

- **Orgán, který rozhodl o zavedení kamerového systému, musí občanům poskytnout jasné informace:**
 - o projektu zavedení bezpečnostního kamerového systému
 - o účelu kamer
 - o prostředcích, které budou na zavedení systému vynaloženy
 - o zónách, které budou pod dohledem systému. Tyto prostory je třeba označit viditelným a snadno identifikovatelným logem.
 - o totožnosti, funkci a kontaktních údajích osob, na něž je možné se obrátit pro další informace. Tyto údaje musí být uvedeny na informačních tabulích v zónách pod kamerovým dohledem.
 - o zvláštních opatřeních pro ochranu pořízeného obrazového materiálu. Ochrana údajů získaných bezpečnostními kamerami musí být zajištěna prostřednictvím omezeného přístupu vyžadujícím heslo. Údaje je možné použít pouze pro stanovené účely, osobami, které k tomu mají povolení, a lze je uchovávat pouze po nezbytně dlouhou dobu. Jakékoli využití obrazového materiálu musí být zapsáno v evidenci, která je aktualizována.
 - o orgánech, kterým může být pořízený obrazový materiál poskytnut
 - o právech občanů, pokud jde o pořízený materiál. Jedná se zejména o:
 - Právo na přístup k obrazovému materiálu za předpokladu dodržení práv třetích osob. Toto právo může být odmítnuto v případech vyšetřování a v případech, kdy existuje riziko pro bezpečnost a obranu státu.
 - Právo na ověření vymazání obrazového materiálu, který se občana týká, byla-li překročena lhůta pro uchovávání materiálu.

Tyto informace musí být pochopitelné a poskytnuté jasným a srozumitelným jazykem.

- **Orgán odpovědný za systém musí občany pravidelně informovat o výsledcích a o plnění stanovených cílů prostřednictvím běžných komunikačních prostředků. To zahrnuje jasné zformulování cílů v počáteční fázi a vyžaduje vyhodnocení systému na základě předem stanovených ukazatelů.**

- Nedoporučuje se používat falešné kamery. Takovéto dezinformace mohou systém zdiskreditovat a provozovatel může být volán k odpovědnosti.

V - Princip odpovědnosti

Právo dohlížet na veřejné prostory je vyhrazeno orgánům, jejichž stanovení musí být restriktivní. Tyto orgány jsou odpovědné za systémy, které byly jejich jménem zavedeny.

Orgány odpovědné za bezpečnostní kamerové systémy ručí za to, že jsou tyto systémy využívány v souladu se zákony, že respektují právo na soukromí a dodržují základní svobody. V případě pochybení nebo porušení pravidel nesou za tyto systémy odpovědnost. Musí být jasně stanoveno, před kterými správními orgány se lze této odpovědnosti domáhat. Soukromé firmy, které vlastní kamerové systémy snímající veřejné prostory, musí dodržovat stejné normy jako veřejné orgány.

DOBORUČENÍ / POSTUPY

- Poskytnout kontaktní údaje odpovědných osob. Tyto informace mohou být uvedeny například na každém označení zóny, která je pod kamerovým dohledem.
- Potvrdit povinnost dodržovat důvěrnost údajů, kterou mají provozovatelé systému, systému, například prostřednictvím interního nařízení určeného provozovatelům kamerových systémů. V případě nedodržení této povinnosti tak bude možné domáhat se jejich odpovědnosti.
- Zavést bezpečnostní opatření, která umožní chránit přístup do místnosti, odkud je systém řízen, a také chránit přístup k uchovávanému obrazovému materiálu. Pro kontrolu vstupu musí být zavedena technická opatření.

- Informovat o postupu, jak se domáhat práv u správních orgánů odpovědných za postihy v případě zneužití systému.
- Zavést vhodný mechanismus pro poskytování potřebných informací tak, aby veřejnost pochopila, jak užívání bezpečnostních kamerových systémů funguje.

VI - Princip nezávislého dohledu

Je nutné zavést omezení a protiváhu fungování bezpečnostních kamerových systémů v podobě nezávislého kontrolního mechanismu.

Každá kontrola vyžaduje definování norem. Princip nezávislého dohledu umožní prostřednictvím těchto norem harmonizovat postupy ve smyslu Charty. Nezávislý kontrolní mechanismus může mít několik podob a může být uplatňován v různých fázích využití systému. „Nezávislým kontrolorem“ může být kvalifikovaná osoba nebo zvláštní orgán němž budou zastoupeni také občané.

DOPORUČENÍ / POSTUPY

- Doporučuje se, aby tyto nezávislé orgány byly po seznámení se s dokumentací odpovědné za udělování povolení instalovat bezpečnostní kamerový systém.
- Tento nezávislý orgán musí být rovněž odpovědný za kontrolu toho, zda je systém využíván v souladu se stanovenými normami a pravidly.

VII - Princip zapojení občanů

Musí být vyvinuto veškeré úsilí pro zapojení občanů do všech fází provozu systému bezpečnostních kamer.

Je třeba dát občanům možnost vyjádřit se prostřednictvím různých konzultací, spoluúčastí, jednání a spolutřídění. Zavádění každého nového systému nebo rozšíření systémů musí vždy zahrnout aktivní účast občanů bydlících v dané oblasti, například prostřednictvím diskusních skupin. Úspěch bezpečnostních kamerových systémů závisí z velké části na jeho přijetí ze strany občanů.

DOPORUČENÍ / POSTUPY

- Projednat s občany potřeby v rámci předběžné analýzy například prostřednictvím průzkumu o tom, jaké mají zkušenost s kriminalitou.
- Podporovat zapojení občanů v počátečních fázích při rozhodování o umístění kamer v případě, že jde o řešení konkrétního problému. To může probíhat formou společného průzkumu území.
- Snažit se získat souhlas občanů s projekty týkajícími se obecní bezpečnosti, například prostřednictvím organizování veřejných informačních schůzí, které umožní, aby občané přijali obecní projekt za svůj.
- Podpořit účast občanů na dohledu a na hodnocení systému prostřednictvím dotazníků o spokojenosti.
- Vytvořit jasný a oficiální postup, který by dal občanům možnost navštívit kontrolní a řídicí místnost bezpečnostního kamerového systému, a to včetně předem nenahlášených návštěv. Odmítnutí musí být odůvodněné (například probíhajícím vyšetřováním). Tato možnost musí mít stanovená pravidla, aby nebyla narušena práva třetích osob.
- Posílit závazek místních orgánů vytvořením nástroje, který umožní pravidelné zapojení občanů. Vytvoření místního orgánu dohlížejícího na správné využívání systému by mělo zahrnovat i aktivní účast občanů na provozování a rozvoji systému.

>>> Výhledy

Města, která Chartu podepsala, se zavazují udělat vše pro uplatnění jejích principů a pro její šíření na místní i celostátní úrovni.

Zavazují se pokračovat v jednáních o změnách znění Charty v návaznosti zejména na technologický vývoj.

Přejí si, aby bylo vytvořeno jednotné celoevropské označení a byla provedena jeho certifikace.

Myslí si, že je třeba hovořit k občanům společnou řečí, a to prostřednictvím vytvoření jednotného celoevropského označování zón pod dohledem kamerových systémů.

European Forum for Urban Security

10 rue des montiboeufs, 75020 Paris

Tel : + 33 1 40 64 49 00

Email: contact@efus.eu

Project website : <http://www.cctvcharter.eu/>

www.efus.eu